

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2025/198

Karar Sayısı : 2025/255

Karar Tarihi : 11/12/2025

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Antalya 13. Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 18/2/1965 tarihli ve 538 sayılı Kanun'un 49. maddesiyle değiştirilen 89. maddesinin 17/7/2003 tarihli ve 4949 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle değiştirilen üçüncü fıkrasının;

A. Üçüncü cümlesinde yer alan "...bu süre içinde..." ibaresinin,

B. Altıncı cümlesinin,

Anayasa'nın 36. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

OLAY: İcra takibinde haciz ihbarnamelerine itiraz edilmemesi üzerine üçüncü kişi tarafından açılan menfi tespit davasında itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un 89. maddesinin itiraz konusu kuralların da yer aldığı ilgili kısmı şöyledir:

"2 – Alacaklar ve üçüncü şahıs elinde haczedilen mallar hakkında:

Madde 89 – (Değişik: 18/2/1965-538/49 md.)

Hamiline ait olmıyan veya ciro su kabil bir senetle müstenit bulunmıyan alacak veya sair bir talep hakkı veya borçlunun üçüncü şahıs elindeki taşınır bir malı haczedilirse icra memuru; borçlu olan hakiki veya hükmi şahsa bundan böyle borcunu ancak icra dairesine ödiyebileceğini ve takip borçlusuna yapılan ödemenin muteber olmadığını veya malı elinde bulunduran üçüncü şahsa bundan böyle taşınır malı ancak icra dairesine teslim edebileceğini, malı takip borçlusuna vermemesini, aksi takdirde malın bedelini icra dairesine ödemek zorunda kalacağını bildirir (Haciz ihbarnamesi). Bu haciz ihbarnamesinde, ayrıca 2, 3 ve 4 üncü fıkra hükümleri de üçüncü şahsa bildirilir.

Üçüncü şahıs; borcu olmadığı veya malın yedinde bulunmadığı veya haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce borç ödenmiş veya mal istihlak edilmiş veya kusuru olmaksızın telef olmuş veya malın borçluya ait olmadığı veya malın kendisine rehnedilmiş olduğu veya alacak borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddiada ise, keyfiyeti, haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra dairesine yazılı veya sözlü olarak bildirmeye mecburdur.

(Değişik üçüncü fıkra: 17/7/2003-4949/22 md.) Üçüncü şahıs, haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde itiraz etmezse, mal yedinde veya borç zimmetinde sayılır ve kendisine gönderilen haciz ihbarnamesine süresinde itiraz etmediği, bu nedenle de malın yedinde veya borcun zimmetinde sayıldığı ikinci bir ihbarname ile bildirilir. Bu ikinci ihbarnamede ayrıca, üçüncü şahsın ihbarnamenin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde ikinci fıkra da belirtilen sebeplerle itirazda bulunması, itirazda bulunmadığı takdirde zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemesi veya yedinde sayılan

malı icra dairesine teslim etmesi istenir. İkinci ihbarnameye süresi içinde itiraz etmeyen ve zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemeyen veya yedinde sayılan malı icra dairesine teslim etmeyen üçüncü şahsa onbeş gün içinde parayı icra dairesine ödemesi veya yedinde sayılan malı teslim etmesi yahut **bu süre içinde** menfi tespit davası açması, aksi takdirde zimmetinde sayılan borcu ödemeye veya yedinde sayılan malı teslimatı zorlanacağı bildirilir. Bu bildirim alan üçüncü şahıs, icra takibinin yapıldığı veya yerleşim yerinin bulunduğu yer mahkemesinde süresi içinde menfi tespit davası açtığına dair belgeyi bildirim yapıldığı tarihten itibaren yirmi gün içinde ilgili icra dairesine teslim ettiği takdirde, hakkında yürütülen cebri icra işlemleri menfi tespit davası sonunda verilen kararın kesinleşmesine kadar durur. Bu süre içinde 106 ncı maddede belirtilen süreler işlemez. **Bu davada üçüncü şahıs, takip borçlusuna borçlu olmadığı veya malın takip borçlusuna ait olmadığını ispat etmeye mecburdur.** Üçüncü şahıs açtığı bu davayı kaybederse, mahkemece, dava konusu şeyin yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere bir tazminata mahkûm edilir. Bu fıkra göre açılacak menfi tespit davaları maktu harca tabidir.

Üçüncü şahıs, haciz ihbarnamesine müddeti içinde itiraz ederse, alacaklı, üçüncü şahsın verdiği cevabın aksini icra mahkemesinde ispat ederek üçüncü şahsın 338 inci maddenin 1 inci fıkrası hükmüne göre cezalandırılmasını ve ayrıca tazminata mahkûm edilmesini isteyebilir. İcra mahkemesi, tazminat hakkındaki davayı genel hükümlere göre halleder.

Üçüncü şahıs, kusuru olmaksızın bir mani sebebiyle müddeti içinde haciz ihbarnamesine itiraz etmediği takdirde 65 inci madde hükmü uygulanır. (Değişik son cümle: 17/7/2003-4949/22 md.) Her hâlde üçüncü şahıs, borçlu ile kötü niyetli alacaklıya karşı dava açarak ödemek zorunda kaldığı paranın veya teslim ettiği malın iadesini isteyebilir.

...

Üçüncü şahsın beyanı hiçbir harc ve resme tabi değildir.

...

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Kadir ÖZKAYA, Hasan Tahsin GÖKCAN, Basri BAĞCI, Engin YILDIRIM, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, İrfan FIDAN, Kenan YAŞAR, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL ve Ömer ÇINAR'ın katılımlarıyla 10/9/2025 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle on yıllık süre sorunu görüşülmüştür.

2. Anayasa'nın "Anayasaya aykırılığın diğer mahkemelerde ileri sürülmesi" başlıklı 152. maddesinin dördüncü fıkrasında "Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmi Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz." denilmiştir.

3. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Başvuruya engel durumlar" başlığını taşıyan 41. maddesinin (1) numaralı fıkrasında da "Mahkemenin işin esasına girerek verdiği ret kararının Resmi Gazetede yayımlanmasından itibaren on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla itiraz başvurusu yapılamaz." hükmüne yer verilmiştir.

4. Anayasa Mahkemesi bir itiraz başvurusu üzerine verdiği 6/3/2025 tarihli ve E.2024/53, K.2025/73 sayılı kararında 2004 sayılı Kanun'un 89. maddesinin üçüncü

fıkrasının itiraz konusu altıncı cümlesini esastan incelemek suretiyle kuralın Anayasa'ya aykırı olmadığı sonucuna ulaşarak ret kararı vermiştir. Anılan karar 26/6/2025 tarihli ve 32938 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Anayasa Mahkemesince itiraz başvurusu üzerine işin esasına girilerek ret kararı verilen kural hakkında yeni bir başvurunun yapılabilmesi için önceki kararın Resmî Gazete'de yayımlandığı 26/6/2025 tarihinden başlayarak geçmesi gereken on yıllık süre henüz dolmamıştır. Bu itibarla 2004 sayılı Kanun'un 89. maddesinin üçüncü fıkrasının altıncı cümlesine yönelik başvurunun Anayasa'nın 152. maddesinin dördüncü fıkrası ve 6216 sayılı Kanun'un 41. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince reddi gerekir.

5. Açıklanan nedenle 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 18/2/1965 tarihli ve 538 sayılı Kanun'un 49. maddesiyle değiştirilen 89. maddesinin 17/7/2003 tarihli ve 4949 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle değiştirilen üçüncü fıkrasının;

A. Üçüncü cümlesinde yer alan "...*bu süre içinde*..." ibaresinin esasının incelenmesine,

B. Altıncı cümlesine yönelik başvurunun Anayasa'nın 152. maddesinin dördüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 41. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince REDDİNE,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

6. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Özge ULUKAYA tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayananlar ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüldüğü düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

7. 2004 sayılı Kanun'un 89. maddesinde alacakların ve üçüncü kişilerin ellerinde haczedilen mallar hakkında yapılacak işlemlere ilişkin usul ve esaslara yer verilmiştir.

8. Söz konusu maddenin birinci fıkrasında hamiline ait olmayan veya cirosu kabil bir senede dayanmayan alacağın, diğer bir talep hakkının veya borçluya ait olan üçüncü kişinin elindeki taşınır bir malın haczedilmesi hâlinde icra dairesi tarafından, borçlu olan üçüncü kişiye haciz ihbarnamesinin gönderilmesi gerektiği belirtilmiştir. Anılan fıkra göre ayrıca haciz ihbarnamesiyle üçüncü kişiye borcunu ancak icra dairesine ödeyebileceği ve takip borçlusuna yapılan ödemenin geçerli olmadığı bildirileceği, üçüncü kişinin taşınır bir malı elinde bulundurması hâlinde ise haciz ihbarnamesinde taşınır malın ancak icra dairesine teslim edilebileceği, malın takip borçlusuna verilmemesi gerektiği, aksi hâlde malın bedelini icra dairesine ödemek zorunda kalacağının açıklanacağı belirtilmiştir.

9. Maddenin ikinci fıkrası uyarınca haciz ihbarnamesini tebliğ alan üçüncü kişinin borçlu olmadığı, malın yedinde bulunmadığı veya haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce borcun ödendiği, malın tüketildiği, kusuru olmaksızın telef olduğu, malın borçluya ait olmadığı veya kendisine rehin edildiği ya da alacağın borçluya veyahut emrettiği yere verildiği veya benzer iddiaları varsa bu durumu haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden

itibaren yedi gün içinde icra dairesine yazılı ya da sözlü olarak bildirimde bulunmak zorunda olduğu düzenlenmiştir.

10. Üçüncü fıkra haciz ihbarnamesine itiraz edilmemesi üzerine gönderilecek ikinci ve üçüncü ihbarnameler ile üçüncü kişi tarafından açılacak menfi tespit davasına ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

11. Anılan fıkranın birinci ve ikinci cümlelerinde haciz ihbarnamesine yedi gün içinde itiraz edilmemesi hâlinde malın veya borcun üçüncü kişinin elinde veya zimmetinde sayılacağına ilişkin ikinci bir ihbarnamenin gönderileceği, bu ihbarnamede üçüncü kişinin ihbarnamenin tebliğinden itibaren yedi gün içinde ikinci fıkra belirtilen sebeplerle itirazda bulunabileceği, itirazda bulunmadığı takdirde zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemesinin veya elinde sayılan malı icra dairesine teslim etmesinin isteneceği belirtilmiştir.

12. Fıkranın üçüncü cümlesinde ise ikinci ihbarnameye süresi içinde itiraz etmeyen ve zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemeyen veya yedinde sayılan malı icra dairesine teslim etmeyen üçüncü kişiye üçüncü bir ihbarnamenin daha gönderileceği, üçüncü ihbarnameyle üçüncü kişiye on beş gün içinde parayı icra dairesine ödemesi veya elinde sayılan malı teslim etmesi ya da bu süre içinde menfi tespit davası açması gerektiği, aksi takdirde borcu ödemeye veya elinde sayılan malı teslim zorlanacağına bildirileceği hükme bağlanmıştır. Anılan cümlede yer alan “...*bu süre içinde*...” ibaresi itiraz konusu kuralı oluşturmaktadır.

13. Bu itibarla üçüncü ihbarnamayı tebliğ alan kişinin on beş gün içinde elindeki parayı icra dairesine ödemesi veya elinde sayılan malı teslim etmesi ya da on beş günlük süre içinde menfi tespit davası açması gerekmektedir. Üçüncü kişinin belirtilen süre içinde menfi tespit davası açmaması hâlinde kural uyarınca borcun üçüncü kişinin zimmetinde veya malın elinde sayıldığı kesinleşecek ve üçüncü kişi zimmetinde olduğu kabul edilen borcu ödemeye ya da elinde sayılan malı teslim etmeye zorlanacaktır.

14. Fıkranın dördüncü cümlesinde de üçüncü kişinin üçüncü ihbarnamede belirtilen bildirimi almasından sonra icra takibinin yapıldığı veya yerleşim yerinin bulunduğu yer mahkemesinde on beş günlük süre içinde menfi tespit davası açtığına dair belgeyi bildirimin yapıldığı tarihten itibaren yirmi gün içinde ilgili icra dairesine teslim etmesi durumunda üçüncü kişi hakkında yürütülen cebri icra işlemlerinin menfi tespit davası sonunda verilen kararın kesinleşmesine kadar duracağı düzenlenmiştir.

15. Beşinci fıkranın ikinci cümlesinde ise herhâlde üçüncü kişinin, borçlu ile kötü niyetli alacaklıya karşı dava açarak ödemek zorunda kaldığı paranın veya teslim ettiği malın iadesini isteyebileceği hükme bağlanmıştır.

16. Öte yandan anılan Kanun’un 72. maddesinde menfi tespit ve istirdat davaları öngörülmüştür. Yargıtay kararlarında Kanun’un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 89. maddesine konu menfi tespit davasının 72. maddesinde düzenlenen ve takip borçlusunun takip alacaklısına karşı açacağı bir dava türü olan menfi tespit davasından farklı nitelikte bir dava olduğu belirtilmiştir (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E.2020/5224, K.2022/1198, 23/2/2022; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E.2023/1762, K.2024/83, 9/1/2024; E.2023/1685, K.2024/1735, 21/5/2024).

17. Anılan maddenin istirdat davasının düzenlendiği yedinci fıkrasında takibe itiraz etmemiş veya itirazının kaldırılmış olması yüzünden borçlu olmadığı bir parayı tamamen ödemek mecburiyetinde kalan kişinin ödediği tarihten itibaren bir yıl içinde, genel hükümler dairesinde mahkemeye başvurarak paranın geriye alınmasını isteyebileceği belirtilmiştir. Maddenin sekizinci fıkrasının ikinci cümlesinde davacının istirdat davasında yalnız paranın verilmesinin lazım gelmediğini ispatlamasının zorunlu olduğu düzenlenmiştir.

18. Bu itibarla 89. maddenin üçüncü fıkrası kapsamında on beş günlük süre içinde menfi tespit davası açmaması nedeniyle borçlu olmadığı parayı ödemek veya malı teslim etmek zorunda kalan üçüncü kişi bir yıl içinde borçlu ile kötü niyetli alacaklıya karşı istirdat davası açarak ödemek zorunda kaldığı paranın veya teslim ettiği malın iadesini talep edebilecektir.

B. İtirazın Gerekçesi

19. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kuralla birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerine itiraz etmeyen üçüncü kişinin açacağı menfi tespit davasında öngörülen hak düşürücü sürenin kısa olduğu, zira asıl borçlunun alacaklıya karşı açacağı menfi tespit davası için özel bir sürenin öngörülmediği, ayrıca kuralın yeterince açık düzenlenmediği belirtilerek Anayasa'nın 36. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

20. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 13. maddesi yönünden de incelenmiştir.

21. Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*" denilmektedir. Anılan maddeyle güvence altına alınan hak arama özgürlüğü, kendisi bir temel hak niteliği taşımasının yanında diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir (AYM, E.2021/9, K.2022/4, 26/1/2022, § 28; E.2022/104, K.2023/28, 16/2/2023, § 9).

22. Hak arama özgürlüğünün temel unsurlarından biri mahkemeye erişim hakkıdır. Mahkemeye erişim hakkı, hukuki bir uyumsuzluğun bu konuda karar verme yetkisine sahip bir mahkeme önüne götürülmesi hakkını da kapsar. Kişinin uğradığı bir haksızlığa veya zarara karşı kendisini savunabilmesinin ya da maruz kaldığı haksız bir uygulama veya işleme karşı haklılığını ileri sürüp kanıtlayabilmesinin, zararını giderebilmesinin en etkili ve güvenceli yolu yargı mercileri önünde dava hakkını kullanabilmesidir (AYM, E.2021/20, K.2022/84, 30/6/2022, § 10; E.2022/104, K.2023/28, 16/2/2023, § 10).

23. İtiraz konusu kural, üçüncü kişinin alacaklıya karşı menfi tespit davasını üçüncü haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren on beş gün içinde açabileceğini düzenlemek suretiyle mahkemeye erişim hakkına sınırlama getirmektedir.

24. Anayasa'nın 13. maddesinde "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.*"

hükümüne yer verilmiştir. Buna göre temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamanın kanunla yapılması, Anayasa’da öngörülen sınırlama sebebine ve ölçülülük ilkesine uygun olması gerekir.

25. Bu itibarla mahkemeye erişim hakkına yönelik sınırlamalarda dikkate alınacak öncelikli ölçüt, sınırlamanın kanunla yapılmasıdır. Ancak Anayasa Mahkemesinin kararlarında sıkça vurgulandığı gibi temel hakları sınırlayan kanunun şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olması gerekir.

26. Esasen temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması, Anayasa’nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinde, kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, kişilerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa’nın 13. maddesinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa’nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

27. Kuralda ve 2004 sayılı Kanun’un kuralın da yer aldığı 89. maddesinde üçüncü kişinin açacağı menfi tespit davasıyla ilgili sürenin açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın belirli ve öngörülebilir olduğu, bu yönüyle kanunilik şartını taşıdığı anlaşılmaktadır.

28. Anayasa’nın 36. maddesinde hak arama özgürlüğü için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş olmakla birlikte bunun hiçbir şekilde sınırlandırılması mümkün olmayan mutlak bir hak olduğu söylenemez. Özel sınırlama nedeni öngörülmemiş hakların da hakkın doğasından kaynaklanan bazı sınırlarının bulunduğu kabul edilmektedir. Öte yandan Anayasa’nın başka maddelerinde yer alan hak ve özgürlükler ile devlete yüklenen ödevler, özel sınırlama sebebi gösterilmemiş hak ve özgürlüklere sınır teşkil edebilir.

29. Kuralla üçüncü kişinin zimmetinde sayılan borcu ödemeye veya yedinde sayılan malı teslimine zorlanması için düzenlenen üçüncü haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren öngörülen on beş günlük dava açma süresinin hak düşürücü nitelikte olduğu açıktır.

30. Dolayısıyla kuralla üçüncü kişinin açacağı menfi tespit davasıyla ilgili olarak hak düşürücü süre öngörülmek suretiyle icra sürecinin mümkün olan en kısa sürede tamamlanarak icra takibine konu malvarlığına yönelik belirsizliğin ortadan kaldırılmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır. Bu itibarla kural anayasal anlamda meşru bir amaca dayanmaktadır.

31. Kuralın öngördüğü sınırlamanın Anayasa’ya aykırı olmaması için aynı zamanda ölçülü olması gerekir. Anayasa’nın 13. maddesinde yer alan ölçülülük ilkesi ise *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkedен oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen sınırlamanın meşru amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir sınırlama aracı ile ulaşılmasının

mümkün olmamasını, *orantılılık* ise hakka getirilen sınırlama ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir.

32. Kural uyarınca üçüncü haciz ihbarnamesini tebliğ alan üçüncü kişiye menfi tespit davası açması için öngörülen on beş günlük sürenin icra sürecinin süratle tamamlanması ve hacze konu malvarlığına yönelik belirsizliğin giderilmesi amacına ulaşılması bakımından elverişli olduğu açıktır.

33. Öte yandan kanun koyucunun icra takip sürecinin bir an önce sona erdirilmesi, takibe konu malvarlığıyla ilgili belirsizliğin ortadan kaldırılması için alacağı tedbirleri belirlemede geniş bir takdir yetkisinin bulunduğu gözetildiğinde kural kapsamında menfi tespit davası için öngörülen on beş günlük dava açma süresinin meşru amaca ulaşma bakımından gerekli olmadığı söylenemez.

34. Bununla birlikte *orantılılık* alt ilkesi gereğince kuralla mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlamanın üçüncü kişiye aşırı bir külfet yüklememesi gerekir. Orantılılık incelemesinde mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlama ile söz konusu meşru amaç arasında makul bir dengenin sağlanıp sağlanmadığı değerlendirilmelidir.

35. Anılan Kanun'un borçlunun üçüncü kişideki haczedilen alacak, taşınır mal ve diğer haklarına yönelik düzenlemeler içeren 89. maddesinde icra dairesi tarafından üçüncü kişiye gönderilen birinci veya ikinci haciz ihbarnamelerini tebellüğ eden üçüncü kişinin borç iddiasına ilişkin olarak bilgi sahibi olacağı ve bu ihbarnamelere de itiraz edebileceği, üçüncü kişinin itiraz hakkını kullanması hâlinde ispat yükünün alacaklıya geçtiği hükme bağlanmıştır. Bu durumda alacaklının üçüncü kişinin itirazının gerçeği yansıtmadığını ileri sürerek icra mahkemesinde dava açması gerekecektir (AYM, E.2024/53, K.2025/73, 6/3/2025, § 23).

36. Söz konusu maddenin sekizinci fıkrasında haciz ihbarnamesine itiraz etmek isteyen üçüncü kişinin beyanı hiçbir harç ve resme tabi kılınmayarak haciz ihbarnamelerine itiraz usulü kolaylaştırılmış, beşinci fıkrasında ise kusuru olmaksızın süresinde haciz ihbarnamelerine itiraz edemeyen üçüncü kişi için Kanun'un 65. maddesinde yer alan gecikmiş itiraz usulünün işletilebileceği düzenlenerek bir telafi mekanizması öngörülmüştür. Bu suretle üçüncü kişiye borçlu olduğuna yönelik iddiaları reddetme imkânının tanındığı anlaşılmaktadır (AYM, E.2024/53, K.2025/73, 6/3/2025, § 24).

37. Diğer yandan maddenin beşinci fıkrası kapsamında üçüncü kişinin, borçlu ile kötü niyetli alacaklıya karşı dava açarak ödemek zorunda kaldığı paranın veya teslim ettiği malın iadesini talep etmesine de imkân tanınmıştır.

38. Bu itibarla haciz ihbarnamelerine itiraz etmeyen üçüncü kişinin menfi tespit davasını üçüncü haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren on beş günlük süre içinde açmasını öngören kuralla mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlamada meşru amaçtan kaynaklanan kamusal yarar ile üçüncü kişinin menfaati arasındaki makul dengenin bozulmadığı, bu yönüyle kuralın orantılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

39. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 36. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Selahaddin MENTEŞ ve Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

IV. HÜKÜM

9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 18/2/1965 tarihli ve 538 sayılı Kanun'un 49. maddesiyle değiştirilen 89. maddesinin 17/7/2003 tarihli ve 4949 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle değiştirilen üçüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "...*bu süre içinde*..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Selahaddin MENTEŞ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA 11/12/2025 tarihinde karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FIDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 89. maddesinin üçüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "...*bu süre içinde*..." ibaresinin Anayasaya aykırı olmadığı yönündeki Mahkememiz çoğunluk görüşüne, aşağıda açıklanan nedenlerle iştirak edilememiştir.

2. Dava konusu kural ile üçüncü kişinin, üçüncü haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren on beş gün içinde alacaklıya karşı menfi tespit davası açması zorunlu kılınmak suretiyle mahkemeye erişim hakkına ciddi bir sınırlama getirilmektedir. Anılan süre içerisinde dava açılmaması hâlinde, üçüncü kişinin borcu zimmetinde sayılmakta ve icra takibinin tarafı olmayan üçüncü kişi, borçtan sorumlu tutulmaktadır.

3. İtiraz konusu kuralın, birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerine itiraz etmeyen üçüncü kişinin açacağı menfi tespit davası bakımından hak düşürücü bir süre öngördüğü; bu sürenin son derece kısa olduğu, buna karşılık asıl borçlunun alacaklıya karşı açacağı menfi tespit davası için herhangi bir özel süre öngörülmediği, ayrıca düzenlemenin yeterince açık ve öngörülebilir olmadığı ileri sürülerek Anayasa'nın 36. maddesine aykırılığı iddia edilmiştir. Bu itirazlar yerindedir.

4. İcra ve İflas Kanunu'nun 89. maddesinin üçüncü fıkrasında, haciz ihbarnamesine süresinde itiraz etmeyen üçüncü kişinin borcu zimmetinde sayılmakta ve üçüncü haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren yalnızca 15 gün içinde menfi tespit davası açma yükümlülüğü getirilmektedir. Bu süre içerisinde dava açılmadığı takdirde üçüncü kişi, asıl borç ilişkisine taraf olmadığı hâlde, borçtan sorumlu tutulmaktadır.

5. Menfi tespit davası açmak için öngörülen 15 günlük hak düşürücü süre, üçüncü kişi bakımından aşırı derecede kısadır. Üçüncü kişinin, çoğu zaman karmaşık bir borç ilişkisini incelemesi, hukuki yardım alması ve dava açması için bu sürenin yeterli olduğu söylenemez. Bu yönüyle kural, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama hürriyetini ölçsüz biçimde sınırlamaktadır.

6. Birinci haciz ihbarnamesi, ikinci haciz ihbarnamesi ve üçüncü haciz ihbarnamesine bağlanan farklı itiraz ve dava süreleri, üçüncü kişiler bakımından karmaşık ve anlaşılması güç bir sistem oluşturmaktadır. Bu durum, Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

7. Asıl borç ilişkisine taraf olmayan üçüncü kişiden, son derece kısa bir süre içinde menfi tespit davası açmasının beklenmesine karşın, asıl borçlu açısından böyle bir süre sınırlamasının bulunmaması, üçüncü kişi aleyhine açık bir orantısızlık ve eşitsizlik yaratmaktadır. Bu durum, hak arama özgürlüğü bakımından kabul edilebilir değildir.

8. Böylesine ağır sonuçlar öngören bir düzenlemede, kısa ve katı bir hak düşürücü süre ile yetinilmesi, yeterli usul güvencelerinin sağlanmadığını göstermektedir.

9. Açıklanan nedenlerle, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 89. maddesinin üçüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "...*bu süre içinde*..." ibaresinin, Anayasa'nın 2. ve 36.

maddelerine aykırı olduğu kanaatine varıldığından, aksi yöndeki çoğunluk görüşüne iştirak edilmemiőtir.

Üye
Selahaddin MENTEş

Üye
Kenan YAşAR